

18. juni 2018

MiRA-Senterets høringsuttalelse vedrørende endringer i sosialtjenesteloven om kvalifiseringsprogrammet

MiRA-Senteret takker Arbeids- og sosialdepartementet for muligheten til å komme med innspill i forbindelse med høring – forslag til endringer i sosialtjenesteloven om kvalifiseringsprogrammet datert 20.03.2018.

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har snart 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Vi er en kunnskapsbank i mange spørsmål som omhandler kvinners rettigheter, diskriminering, arbeidsliv, vold i nære relasjoner, kommunikasjon og formidling mellom storsamfunn og minoriteter. Senteret er partipolitisk nøytralt og har ingen tilknytning til bestemte religiøse eller etniske grupper.

Om forslaget:

Arbeids- og sosialdepartementet har sendt på høring forslag om endringer i sosialtjenesteloven om kvalifiseringsprogrammet (KVP). Her foreslås det endringer i reglene om inngangsvilkår, varighet og innhold, herunder mulighetene for å gjennomføre utdanning, opplæring og læretid underveis programmet. Departementet mener at forslagene samlet sett skal bidra til å gjøre programmet mer fleksibelt og tilgjengelig enn i dag. MiRA-Senteret vil i det følgende drøfte enkelte momenter i høringen, basert på våre egne erfaringer med programmet, samtidig som vi vil påpeke nødvendigheten av enda mer fokus på hvordan man gjennom programmet kan skape reelle jobbmuligheter for den enkelte etter endt program.

Styrket individuell tilpasning og fleksibilitet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er ett av regjeringens viktigste virkemiddel i kampen mot fattigdom. Målsetningen er å støtte opp under og forberede overgang til arbeid for personer som står langt fra arbeidsmarkedet. Det er imidlertid meget viktig å huske på at mennesker som tar KVP er enkeltindivider med forskjellig bakgrunn, kompetanse, ferdighetsnivå og nåværende livs- og familiesituasjon. Skal KVP være et reelt og likeverdig tilbud for alle i målgruppen, må det derfor sikres at programmet er individuelt tilpasset og fleksibelt nok for den enkelte. MiRA-Senteret er derfor i hovedsak positive til de foreslåtte endringene, da vi ser at endringene som foreslås når det gjelder varighet, muligheter for permisjon i løpet av programmet og åpningen for utdanning, opplæring og læretid, vil føre til en forbedring på flere nødvendige områder.

Kvalifiseringsprogrammet er godt kjent for flere av kvinnene i MiRA-Senterets nettverk, og flere har selv vært deltakere på programmet. De foreslåtte endringene i sosialtjenesteloven var derfor tema på et av våre rettighetsinformasjonsmøter i mai. Flere påpekte at mer fleksible og

individuell tilpassede virkemidler for å hjelpe enkelte grupper med å komme i arbeid, er et gode for de det gjelder og for samfunnet for øvrig. Når det gjaldt kvalifiseringsprogrammets varighet og forslaget om å utvide muligheten til å være deltaker i to år, var dette noe flere pekte på som et godt forslag. Dette fordi det ofte er individuelle forskjeller som avgjør fremgangen og utbytte av et slikt type tiltak. Samtidig vil denne tilpasningen i lovverket gjøre at kommunen står friere til å kunne vektlegge dette.

Et annet element som ble diskutert var hvordan en nå foreslår å fjerne begrensningen om at det er lovbestemt at en bare kan gjennomføre kvalifiseringsprogrammet én gang. Her mente flere at fordi programmet er tiltenkt personer som står langt unna arbeidslivet, er det viktig at det er mulig med individuelle løsninger også her. Det er også mulig å se for seg at enkelte personer vil kunne kvalifisere til programmet og i praksis vil kunne ha stort utbytte av det på to tidspunkt i livet, og da vil det være uheldig dersom lovverket ikke åpner for dette. Spesielt med tanke på permisjon ved fødsel er det at man åpner opp for korte fravær uten å måtte avbryte programmet særdeles viktig. At dagens lovverk kun gir 6 ukers permisjon i forbindelse med fødsel for kvinner, og har gjort det umulig for kvinner som får barn i løpet av sin ett-årsperiode å fullføre programmet. MiRA-Senteret ser det derfor som svært positivt at høringen foreslår å gi mulighet for tidsavbrudd opp til 1 år ved fødsel.

Allsidig kvalifisering

Svært mange kvinner med minoritetsbakgrunn har helt eller delvis utdanning fra hjemlandet som de ikke får benyttet i Norge. Dette gjør at minoritetskvinner er overrepresentert når det gjelder å være overkvalifisert for arbeidet de er i, noe som medfører tap av inntekt, jobbsikkerhet og status. Det er også et tap for samfunnet når vi ikke benytter de ressursene og kvalifikasjonene som finnes. Vi ser det derfor som et meget viktig virkemiddel at forslaget i større grad enn tidligere åpner opp for muligheten for å ta utdanning og annen opplæring som del av kvalifiseringsprogrammet. Dette spesielt i lys av det nye stadig mer profesjonaliserte arbeidslivet, som departementet også påpeker, der utdanning er en nøkkelkvalifikasjon for de fleste jobber.

Et annet forhold flere av deltakerne på vårt rettighetsmøte påpekte var behovet for språkopplæring, og at dette kan tas i kombinasjon, eller som del av, kvalifiseringsprogrammet. Mange påpekte at et minimum av språkkunnskaper er en viktig forutsetning for å være aktuell på arbeidsmarkedet, og at det i tillegg til formell språkopplæring, er viktig å tilrettelegge for mer lavterskel møteplasser, hvor en kan praktisere språket.

Reelle muligheter i arbeidsmarkedet

Samtidig er det viktig å bemerke at kompetanseheving og arbeidstrening i programmet ikke gir noen garanti for arbeidsdeltakelse etter endt program. MiRA-Senteret opplever at selv om alle borgere i Norge har like formelle rettigheter til å delta i arbeidsmarkedet, finnes det fortsatt barrierer som hindrer mange kvinner og menn å delta fullt ut i arbeidslivet og å delta i alle typer yrker. Det er derfor viktig at kvalifiseringsprogrammets kompetanseheving er bevisste på disse strukturene, og jobber for å bryte ned slike, heller enn å støtte opp under de.

Minoritetskvinner må ikke behandles som en ensidig gruppe som skal kanaliseres inn i bestemte typer yrker gjennom kvalifisering basert på stereotype holdninger. Kvalifiseringsprogrammet har derfor en svært viktig oppgave i det å sikre at kvalifiseringen ikke bare er tilpasset den enkelte gjennom individuelle vilkår, men også gir deltakeren reelle muligheter for deltakelse i arbeidsmarkedet, i en jobb der den enkelte får brukt sin kompetanse, sin utdanning og sine ressurser. Først da vil kvalifiseringsprogrammet fungere som et reelt virkemiddel i kampen mot fattigdom.

Oppsummering av MiRA-Senterets innspill:

- De foreslåtte endringene i reglene om inngangsvilkår, varighet og innhold, herunder mulighetene for å gjennomføre utdanning, opplæring og læretid underveis i programmet, er viktige virkemiddel som vil styrke enkeltindividers muligheter for å fullføre og få utbytte av kvalifiseringsprogrammet.
- Språkopplæring er en viktig forutsetning for å være aktuell på arbeidsmarkedet og det bør åpnes for at dette kan tas i kombinasjon, eller som del av kvalifiseringsprogrammet.
- Som del av kvalifiseringsprogrammet må det også jobbes for å bryte ned stereotype holdninger til hvor minoritetskvinner skal jobbe, og heller satses på å sikre at enkeltmennesker har reelle valgmuligheter og kvalifisering til jobb basert på sin kompetanse og forutsetninger.

MiRA-Senteret takker igjen for muligheten til å komme med innspill og håper våre synspunkter vil bli tatt i betraktning.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Sahmi

Leder

Anne Berit Sødal

Adm. ansvarlig